

Seminar Stortinget 23.06.2022: Uteområder og lekeplasser

Kvaliteter i skolens uteområder. Hva sier forskningen

Erfaringer fra rapporten «Uteområder i skoler og barnehager. Hvordan sikre kvalitet i utformingen?»

Finansiert av Helsedirektoratet og
Utdanningsdirektoratet

Professor emerita i landskapsarkitektur
Kine Halvorsen Thorén ILA - NMBU

Hvorfor er skolens uteområder viktige?

- Friminutt-tid utgjør 2000 timer er i løpet av hele grunnskolen, mer enn ett årsverk
- Når alle barn, og kan bidra til å utjevne sosialt betingete ulikheter i helse
- Viktig som læringsarena
- Nærmiljøet har behov for uteområder

Merethe Frøyland, Naturfagsenteret

Kirsti Reinsberg Mørch, Asplan Viak

Torridal skole Kristiansand Foto: Rita Galteland

Behovene varierer etter alder, eks. fysisk aktivitet og motorisk utvikling

Fjørtoft et al 2018. Barn – unge og fysisk aktivitet. Operasjonalisering av anbefalinger om fysisk aktivitet og stillesitting for barn og unge i alderen 0 – 18 år. Universitet i Sørøst-Norge

Uteområdene skal tilby aktivitetsmuligheter for alle barn

Se Gibson's teori om affordances (Gibson 1979).

Eksempler på muligheter for
bruk/ bevegelse som utemiljøet
kan tilby barn og unge:

Klatrevennlig miljø

Løpevennlig miljø

Krypevennlig miljø

Balansevennlig miljø

Miljø som inviterer til sosial interaksjon

Definisjon av uteområdet

UTEOMRÅDET:

Tilgjengelig
bruksareal dvs.

Bruttoarealet
minus bygninger,
parkeringsplasser og
annet trafikkareal.

Eks Vollebekk skole Oslo

Hva sier forskningen om
innholdets betydning?

Betydning av naturelementer og terreng

Natur viktig for

- Bedring av kognitive ferdigheter
- Variert bruk og lek
- Beskyttelse mot UV- stråling.
- Fysisk aktivitet.

Foto: Ødegaard Ottesen, Asveien skole og Ressurssenteret i Trondheim

Betydningen av varierte anlagte og opparbeidete områder

- Bidrar til bruk
- Har betydning for å øke fysiske aktivitet
- Reduserer inaktivitet.

Mao: Uteområde må tilby variasjon og mange nok funksjoner, ikke mange apparater.

Amager felled skole København

Betydningen av formgiving, romforløp

NB. Et lite utforsket tema.

Kan redusere inaktivitet, bidrar til større mangfold av aktivitetstyper, appellerer både til gutter og jenter.

5 elementer er viktige

- Variasjon
- Mange og små nisjer framfor noen få store arealer, **m.a.o. reduser ballarealene**
- Reduser funksjonsbestemt utstyr
- Natur/ vegetasjon/terrengformer skaper rom
- NB «transportarealene» i uteområdet

Hva sier forskningen om betydningen av arealstørrelse og arealnормer?

Det ble ikke avdekket sammenhenger mellom arealstørrelse og helse/ trivsel/ bruk mm.

- Få studier
- Ikke entydige på hva de måler (hva inngår i uteområdet, hvilke tidsrom osv.)

MEN: Arealene reduseres mye på kort tid

- Arealreduksjon pr elev på 3,7 m² fra 2014 - 2017 (Statistiska Centralbyrån Sverige 2018)

Minstekrav hindrer arealreduksjon

- 12 m² arealreduksjon pr. barn i barnehager da arealnормen ble fjernet.
- Ingen arealreduksjon ble målt for parkering o.l

(Studie av alle barnehager i Oslo PhD avhandling Nilsen 2014)

OG: Minstekrav hindrer det verste, men fremmer ikke det beste

- Generell studie av normbruk. (Thorén et al 2000)

DET ER M.AO. BEHOV FOR MINSTEKRAV

Arealstørrelse.

Hvor stort er stort nok?

- Erfaringsmessig er 20 m² pr elev et minimum for å ivareta variasjon i funksjoner og ivaretagelse av naturnatur. Jfr. forskningen
- **Anbefalingen i rapporten er :**
 - Minst 30 m² pr elev i grunnskolen for nye anlegg
 - Bruk av tilleggsarealer bør som hovedregel unngås og er en nødløsning når uteområdet er for lite.
 - Takterrasser o.l. bør unngås

Oppsummering

Helhetlig tenking og nok plass

Rominndeling, romforløp, natur og
varierte innhold

Eks Torridal skole Kristiansand

- Overordnet formgivning, sonedeling,
- rominndeling og romforløp.
- Utnytter og tar vare på naturkvalitetene
- Variert innhold med funksjoner tilpasset alle og ulike aldersgrupper.

Torridal skole Kristiansand.

På gjensyn i Arendal august 2022 og Arendalsukas viktigste skoletime!

Tema: Skolens utearealer

Onsdag 17.8 kl 09-10.30 - Asplan Viaks lokaler i Arendal

**Samfunnet endrer seg, men skolens asfaltjungel består:
På tide med et nasjonalt skolegårdsløft?**

Det blir faginnlegg, paneldebatt og friminutt i Barbu park med mingling og morsomme aktiviteter. Arrangementet blir streamet

asplan
viak

NLA

Norske landskapsarkitekters forening

TVERGA

NORSK
FRILUFTSLIV

O
A
D
G

Takk for oppmerksomheten

- **Rapporten kan lastes opp:**
<https://www.nmbu.no/fakultet/landsam/aktuelt/node/38636>